

YHDENVERTAISUUS

VALTUUTETTU

DISKRIMINERINGSOMBUDSMANNEN
NON-DISCRIMINATION OMBUDSMAN
OVTTAVEARDÁSAŠVUODÁÁITTARDEADDJI

Lausunto

1 (4)

20.9.2018

VVTDno-2018-727

Sisäministeriö

poliisosasto@intermin.fi

kirjaamo@intermin.fi

SMDno-2017-1172

Yhdenvertaisuusvaltuutetun lausunto poliisin ennalta estävän toiminnan strategiasta

Yhdenvertaisuusvaltuutettu kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu on 18.9.2018 lausunnossaan sisäministeriölle turvallisuuden tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden parantamiseksi tarvittavista toimista esittänyt näkemyksiään, jotka soveltuvat myös nyt lausuttavaan strategiaan. Lisäksi yhdenvertaisuusvaltuutettu on antanut suosituksia muun muassa viharikosten ja ihmiskaupan ehkäisemiseksi tarvittavista toimista keväällä 2018 eduskunnalle antamassaan kertomuksessa (K 6/2018 vp). Edellä viitatuissa lausunnoissa esitettyjen näkemysten ohella valtuutettu korostaa erityisesti seuraavaa:

Yhdenvertaisuussuunnittelu keinona konkretisoida strategian tavoitteita ja edistää luottamusta poliisiin

Strategiassa on valittu tärkeitä toiminnan kohteita, kuten vuorovaikutuksen lisääminen vähemmistöryhmien kanssa, hyvien väestösuhteiden ja yhdenvertaisuuden toteutumisen edistäminen sekä polarisaation torjuminen. On erityisen tärkeää, että poliisissa panostetaan yhdenvertaisuusasiatuntemukseen ja osaamiseen ihmisten moninaisuudesta ja vähemmistöjen kohtaamisesta esimerkiksi koulutuksella.

Yhdenvertaisuuslain 4 § velvoittaa viranomaiset arvioimaan yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan ja edistämään yhdenvertaisuutta kaikessa toiminnassaan. Poliisin ennalta estävän toiminnan strategian tavoitteiden toimeenpanoa voidaan konkretisoida ja arvioida muun muassa osana yhdenvertaisuussuunnitelmia.

Eri väestöryhmien luottamus poliisiin on perusedellytys turvallisuudelle. Myös luottamuksen toteutumista, esteitä ja keinoja luottamuksen lisäämiseksi voidaan arvioida ja kehittää osana yhdenvertaisuussuunnitteluprosessia. Yhdenvertaisuusvaltuutetulle tulee säännöllisesti yhteydenottoja esimerkiksi romanivähemmistöön kuuluvilta henkilöitä, jotka ovat kokeneet poliisin toiminnan jollakin tavalla epäasiallisesti tai ennakoasenteelliseksi joko heidän tekemänsä rikosilmoituksen käsittelyn tai heihin kohdistuneen poliisin toimenpiteen yhteydessä.

Etnisiin vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden kokemukset poliisin toiminnassa tapahtuneesta etnisestä profiloinnista syövät luottamusta poliisiin. Poliisilaitoksissa on varmistettava muun muassa ulkomaalaisvalvonnallisten tarkastusten toimeenpanon syrjimättömyys riittävällä koulutuksella, ohjeistuksella sekä jatkuvalla esimiesohjauksella.

Polarisaatio ja viharikokset

Yhdenvertaisuusvaltuutettu pitää polarisaation ja viharikosten vastaista työtä tärkeänä ja katsoo, että tehokkaan viharikosten ehkäisyn ja niihin puuttumisen jatkuvuus tulisi turvata johdonmukaisella resursoinnilla. Valtuutetun tietoon tulee jatkuvasti suuri määrä erityisesti verkkovihaa, josta suuri osa kohdistuu esimerkiksi etnisiin ja uskonnollisiin vähemmistöihin, maahanmuuttajataustaisiin henkilöihin, seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin, alkuperäiskansa saamelaisiin, kielivähemmistöihin sekä yhdenvertaisuutta ja moninaisuutta puolustaviin henkilöihin. Suuri osa tällaisesta verkkovihasta on myös sukupuolittunutta. Valtuutettu on tuonut eduskuntakertomuksessaan esiin näkemyksiään viharikoksiin puuttumisen keinoista.

Palomuuuri

Yhdenvertaisuusvaltuutettu on nostanut eduskuntakertomuksessaan esiin huolensa muun muassa paperittomien henkilöiden ja turvapaikanhakijoiden asemasta ja oikeuksiin pääsystä. Ilman oleskelulupaa olevien henkilöiden asema on hyvin heikko, ja heillä on riski joutua hyväksikäytetyiksi ja jopa ihmiskaupan uhreiksi. Valtuutettu pitää huolestuttavana, että vailla oleskeluoikeutta oleskelevat eivät välttämättä uskalla ilmoittaa heihin kohdistuneista vakavistakaan rikoksista maasta poistamisen pelossa. Osassa EU-maita on käytössä niin sanottu palomuuuri. Palomuurilla tarkoitetaan maassa vailla oleskeluoikeutta oleville taattuina menettelyjä, joiden avulla he voivat esimerkiksi ilmoittaa heihin kohdistuneesta rikoksesta tai jättää oleskelulupahakemuksen. Asiointi viranomaisten kanssa palomuurin suojissa tapahtuu ilman pelkoa maasta poistamisen täytäntöönpanosta asiointitilanteen seurauksena. Palomuuuri tarvitaan myös Suomeen.

Ihmiskaupparikokset ja ihmiskaupan uhrien auttaminen

Yhdenvertaisuusvaltuutetun ja Euroopan kriminaalipolitiikan instituutin (HEUNI) tekemä TEAS-selvitys (valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 24/2018) kuvaa ihmiskaupan uhrien auttamisen haasteita. TEAS-selvityksessä esitettyjen suositusten mukaan ihmiskaupan uhrien auttamista koskevaa lainsäädäntöä selkiytetään, auttamisen kytköstä rikosprosessiin heikennetään ja auttamisjärjestelmän uhrilähtöisyyttä vahvistetaan. Lisäksi selvityksessä suositellaan poliisia kehittämään ihmiskaupparikosten paljastamista ja tutkintaa muun muassa perustamalla poliisiin ihmiskauppaan erikoistunut tutkintayksikkö. Selvityksen tulokset on annettu eduskunnalle osana valtuutetun kertomusta, ja kertomukseen sisältyy myös muita ihmiskauppaa koskevia suosituksia.

Naisiin kohdistuva lähisuhdeväkivalta

Yhdenvertaisuusvaltuutettu pitää tärkeänä, että kaikissa naisiin kohdistuvan ja muun lähisuhdeväkivallan ehkäisyssä ja siihen puuttumisessa varmistetaan aktiivisin toimin vähemmistöihin, kuten etnisiin, uskonnollisiin tai seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin, kuuluvien henkilöiden tai muiden haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden, kuten vammaisten ihmisten, tuen saaminen ja tehokas pääsy oikeuksiinsa. Tämä edellyttää, että poliisin – kuten myös kaikissa uhrien tukipalveluissa ja oikeusjärjestelmän toiminnassa - varmistetaan riittävä asiantuntemus esimerkiksi etnisten vähemmistöjen kohtaamisesta, seksuaalisen suuntautumisen ja sukupuolen moninaisuudesta ja vammaisten henkilöiden asemasta väkivallan uhrina. On myös varmistettava tarvittavat ja toimivat tulkkauksjärjestelyt.

Väkivaltaa kokeneiden romaninaisten yhteydenotot yhdenvertaisuusvaltuutettuun ovat lisääntyneet ja huoliviestejä romaninaisten asemasta on kantautunut valtuutetulle myös romanitoimijoiden keskuudesta. Romaninaisten asemaa tulisi tarkastella ennaltaehkäisevin keinoin mm. tiivistäen yhteistyötä romanitoimijoiden, turvakotien, sosiaalihuollon ja tarvittaessa muiden viranomaisten kanssa, jotta vainona, väkivaltana ja väkivallan uhkana esiintyvään ilmiöön voidaan puuttua kokonaisvaltaisemmin.

Tyttöjen ja naisten sukuelinten silpominen

Tyttöjen ja naisten sukuelinten silpominen kohdistuu Suomessa erityisesti joihinkin maahanmuuttajataustaisiin väestöryhmiin. Viranomaisten tulee suojella yksilön oikeutta fyysiseen koskemattomuuteen ja suojaan väkivallalta riippumatta siitä, millaiseen kulttuuriseen, uskonnolliseen tai kielyhteisöön henkilö kuuluu. Erityisen tärkeää on suojella kaikkia lapsia. Osana viranomaisten ennaltaehkäisevää toimintaa tarvitaan aktiivista vuoropuhe-

lua ja luottamuksen vahvistamista viranomaisten ja sellaisten yhteisöjen välillä, joissa sukuelinten silpomista tai sen riskiä esiintyy. Tässä työssä poliisilla on keskeinen rooli.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu

Kirsi Pimiä

Ylitarkastaja

Tiina Valonen

Yhdenvertaisuusvaltuutetun lausunto sisäministeriölle turvallisuuden tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden parantamiseksi tarvittavista toimenpiteistä 18.9.2018, WTDno 2018-683

Yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomus eduskunnalle (K6/2018 vp):

<https://www.syrjinta.fi/eduskuntakertomus>